

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund

Aug.-september

Årgang 73 . Nr. 7

1988

LÆRERKOLLEGIET 1941 VED REKTOR RAASCHOU-NIELSENS AFGANG

Forreste række fra venstre: Marcus Pedersen, Christian Hjort, Oluf Benjamin Müller, Henrik Ussing, Vilhelm Gorm Hansen, H. Raaschou-Nielsen, Hubert Rosen, Holten Bechtolsheim, M. Juul-Mortensen og P. F. Hælms.

Mellemste række fra venstre: Luja Balslev, Th. Lind, Ove Christensen, Jacob Molde, P. F. Truelsen, E. Hjarnø Petersen, E. Pihlkjær, Rolf Raft, Johs. Jørgensen og E. Nordahl Svendsen.

Bageste række fra venstre: Ole Gad, Jacob Andrup, Søren Thomsen, Aage Jensen, J. Damgaard Sørensen, frk. Rössler Larsen og A. Blem.

Friskere end friskbagt

Mette **Munk**™

Mette Munk A/S · Göteborggade 5, P.O. Box 9 DK 5100 Odense C. Danmark · Telephone 09 13 44 13

HOVSA!

Gammelsoraner idrætsdagen flyttes til 10. september

Det er ikke kun landsholdet, det går galt for!

Vi har meddelt i Soraner-Bladets juni-nummer, at gammelsoraner idrætsdagen i år ville blive afholdt lørdag den 3. september.

Der er sket det meget kedelige, at skolens idrætslærere har planlagt at være to steder på denne dag, hvilket i øvrigt også er tilfældet for samtlige 3.g'ere.

UPS! DEN GÅR IKKE.

Vi vil meget gerne se stærke skolehold MED 3.g'ere, hvorfor:

**Arrangementet er flyttet til:
LØRDAG DEN 10. SEPTEMBER.**

Tilmeldingsfristen er udsat til 10. august. Benyt blanket fra juni-nummeret.

For yderligere oplysninger: Uffe Frank Jensen: 01 58 29 59, Henrik Jehlert: 01 58 99 34, Lars Olsen: 01 55 28 80, Henrik »Fyn« Land.

Undskyld ulejligheden og på gensyn.

Med venlig hilsen *Festkomiteen.*

Soransk Samfunds årsfest lørdag den 15. oktober 1988

Program:

Kl. 17,00 samles deltagerne i kirken.

Kl. 17,15 Orgelkoncert ved Knud Vad og Chorus Soranus, der synger konfirmationskantaten. Derefter festtale i festsalen.

Kl. 19,00 Souper med rødvin og kaffe.

Kl. 22,00 Dans til kl. 01,00.

Pris for deltagelse er 250,- kr. for seniorer og 150,- kr. for juniorer (1981-87). Alle ledsagere betaler 250,- kr.

Tilmelding inden den 16. september til *Finn Harlang*, Dronningens Tværgade 30, 1302 København K., ved at sende check eller indbetale på postgiro 4 00 17 10.

Husk at opgive årgang af hensyn til bordplanen. Hver deltager kan kun medbringe en ledsager. *Dette gælder også deltagere i dansen.*

Påklædning: Festdragt.

Deltagerantallet er begrænset til 150 deltagere. Der udsendes adgangskort med bordkort senest 2 dage inden festen. Kun indehavere af disse kan deltage i midt-dagen.

Lokal deltagelse i dansen. Gamle soranere, der ønsker at komme til kaffe og dans kl. ca. 22, er velkomne. Der vil blive billetsalg ved indgangen. Kr. 40,- pr. deltager incl. kaffe og 2 øl/vand.

REKTOR ERLING KRISTENSEN KOMMER TIL SORANERFROKOST

TORSDAG DEN 1. SEPTEMBER KL. 12.00

hos Prag på Hjørnet af Prags Boulevard og Amagerbrogade.

Hvad er formålet med kostskolen på SAS i dag?

Rektor og repræsentant(er) for kostskolelærerne kommer til soranerfrokosten den 1. september 1988 for at fortælle om deres arbejde på kostskolen, de pædagogiske bestræbelser og den profil, de forsøger at tegne.

Der vil blive mulighed for at stille spørgsmål.

Dimissionstale 1988 i Sorø kirke

Kære studenter!

Dagen i dag markerer et vendepunkt i jeres tilværelse. Endelig er denne længe ventede dag oprunden, hvor I afslutter 12-13 års skolegang. Den dag, som mange af jer målrettet har styret mod, og som andre længselsfuldt har drømt om som begyndelsen til alt det nye, der skal til at ske.

Faktisk har mange af jer vel hele tiden ment, at studentereksamen lå meget langt ude i fremtiden, og selv i april måned, hvor den kommende eksamen begyndte at kaste sin lange slagskygge over skoledagen, vidnede nedtællingskalenderen på døren til vestibulen om, at tiden sneglede sig afsted.

Og pludselig sidder I så her. Glemte er spænding, frygt og håb. Nu har I fået visshed. Resultatet er i hus. I har klaret eksamen. Set over skulderen ligner det hele måske nu en rask spadseretur i Akademi-haven?

I sidder her som centrum på en dejlig festdag, med hvide huer, omgivet af pårørende og lærere, der alle under jer og forstår jeres glæde over, hvor de mange års skolegang er blevet af. Er det ret længe siden, at I noget fornyttet mødte op her for første gang?

Jeg er i hvert fald ikke i tvivl om, at for jeres forældre, bedsteforældre og os lærere

er det lidt overrumplende, at I nu sidder der for at tage afsked ikke bare med skolen, men også med et helt livsafsnit.

Benny Andersen har skrevet et lille digt, der ganske godt giver udtryk for i hvert fald *vores* opfattelse af denne hastigt svundne tid: Heri hedder det bl.a.:

»Vi har tolv ure i huset
alligevel slår tiden ikke til
Man går ud i sit køkken
henter kakaomælk til sin spinkle søn
men når man kommer tilbage
er han blevet for gammel til
kakaomælk
kræver øl, piger og revolution.
Man må udnytte tiden
mens man har den.

Ens datter kommer fra skole
går ud for at hinke
kommer ind lidt efter
og spør om man vil passe den lille
mens hun og manden går i teatret
og mens de er i teatret
rykker den lille med noget besvær
op i 3.g.
Man må udnytte tiden
mens man har den.

Men den bliver væk hele tiden.
Hvor bliver den af?«

Har I udnyttet tiden i gymnasiet, mens I havde den?

Jeg tror det, for det er med jer, som med Wagners musik: I er bedre, end I lyder.

Det skal jeg forklare nærmere:

Til alle tider har den ældre generation været optaget af at beskrive, forstå og kritisere de unge. Ofte ud fra en fornemmelse af de gode sæders og dyders forfald. I de senere år har der fra mange sider sneget sig en *ny* dyb bekymring ind over for ungdommen og dens »anderledes« adfærd.

Kodeordet var for få år siden »nå-generationen«, som gjaldt nogle årgange unge, som ikke ytrede sig særlig markant. Nu gælder bekymringen en ungdom, som for at bruge ordene fra en af teksterne til eksamen i skriftlig dansk i år »der er autoritetstro, uselvstændig, eksamensfikseret, elitær, egoistisk og – modebevidst«, (ordvalget, som studenterne vil vide, og som nogen har skrevet eksamensstil ud fra, stammer fra en rapport fra studenterrådgivningen i Århus, som skulle karakterisere den typiske studerende).

Den barske generalisering imødegås i samme eksamensskrift, som er et interview i Information af en 22-årig studerende – som på redelig vis tager sin generation i fornsvar, dog undlader han ikke at fyre en lige så generaliserende bredside af mod 68-generationen. Han siger: »Mine autoriteter går i fodformede sko og har fuldskæg eller hennafarvet hår. Og selv om de er velmenende nok, er de benhårde«.

Han fremhæver derved bl.a., at forskellen på de to generationer slet ikke er så markant.

Han siger videre (citater):

»Slipseuniformen er kun facade ligesom 68-ernes arbejderuniform, men livsstilen er nok anderledes. Årsagen til de unges karakterræs er, at 68-generationen har indtaget og udfyldt samfundet, så at de unge i dag må leve med adgangsbe-grænsninger og jobkonkurrence og derfor må arbejde bevidst på at opnå høje karakterer«.

Dette er jo desværre en nødvendighed,

og jeg ser – vil jeg godt indrømme – en risiko for, at der mistes noget menneskelighed derved.

Jeg har selv for nogle år siden ved en translokation her i kirken udtrykt betænkelighed ved den kendsgerning, at der ikke længere er garanti for arbejde efter uddannelse, og at der er stor risiko for, at samfundet producerer mange tabere.

Bekymringen gik på – og går stadig på – at de tabere, vi producerer i disse år, og de måder, de finder veje til at overleve, vil præge samfundet i år 2000 på en uheldig måde. Man kan selvfølgelig i lige så høj grad være bekymrede for, hvordan vinderne er blevet vindere, og hvordan det har præget *dem*.

Jeg sagde ved den lejlighed, at de, der går gennem gymnasiet, får uddannelse og godt job. De vil have været igennem en hård skole og en skrap udvælgelse. I gymnasiet har det for manges vedkommende drejet sig om at få de bedste karakterer frem for at blive klogere. Den visdom, de får draget, de, der her er tale om, ud af alt det, de har været igennem, er, at det er lykkedes for *dem*, men *ikke* for mange af deres kammerater. Det kan betyde udvælgelse af en bestemt slags mennesker, mennesker, der i det store og hele ikke har kendt nederlag og større personlige problemer, og det kan fremelske en ikke-forståelse, ikke-tolerant holdning over for andre, en holdning uden forståelse for motiver og årsag.

En holdning, der i kraft af de indflydesrige stillinger, disse mennesker vil få, vil fremme polariseringen, eller i hvert fald ikke gøre dem til særligt hensigtsmæssige forvaltere af andre menneskers skæbne.

Selvom der *kan* være grund til bekymring, så er det ikke mit indtryk, at den fremtid, som tegner sig for jer, har indtaget en altdominerende plads i jeres daglige liv her på skolen.

Det har vist sig, når det af og til er sket i timerne, at I har taget hinanden alvorligt og i ægte solidaritet har sagt hinanden

(Fortsættes side 114).

Sorø i billeder gennem 350 år

udgivet af foreningen Jul i Sorøs Venner i samarbejde med redaktør Oscar Lünell. 124 sider for 145 kr.

I anledning af Sorø Købstads 350 års jubilæum udsendes dette smukke værk den 27. april i år, udgivet af den gruppe, der i de sidste år har stået for udsendelse af »Jul i Sorø«, assisteret af den over 80 årige redaktør Lünell. Riget fattes penge, som allerede Christian den Fjerde sagde, og det er ikke blevet bedre siden! Derfor var et omfangsrigt historisk værk om Sorø by til jubilæet ikke til at tænke på, men den foreliggende bog løser opgaven på den moderne facon, hvor billederne er det væsentlige, og teksten indskrænkes stort set til billedtekster, der til gengæld er noget fyldigere end normalt. Bogen indbyder til, at man blader i den, og så dukker mange minder op for soranere af alle aldre, både inden for og uden for Klosterporten. Nogle vil måske sige, at området inden for Klosterporten er stedmoderligt behandlet, men det må være naturligt ved et købstadsjubilæum at lægge hovedvægten på byens liv, og tidligere er der jo skrevet en masse om klostre, akademier og skolen i Sorø.

Bogen er solidt indbundet, forsiden er et fund, en håndkoloreret gengivelse af Resens kendte kort over både akademi og by fra 1655, trykt i 1677 i hans »Atlas Danicus«.

Billedmaterialet er samlet med stor flid mange steder fra, og man har søgt at undgå gentagelser fra Nationalmuseets bog om historiske huse i Sorø fra 1982.

De egentlige købstadsprivilegier er gået tabt, så vi må klare os med et brev fra Christian IV af 27. april 1638, hvori kongen af hensyn til professorernes og exercitiemestrenes behov giver de håndværkere og handlende, der vil nedsætte sig i Sorø, og som godkendes af hofmesteren, fritagelse for al kongelig skat og tyngde, så længe de forbliver der, og kongen forpligter ved dette tilsagn også alle kommende konger i Danmark til at respektere denne

regel. Desværre er den forlængst afskaffet!!!

Småfejl kan ikke undgås: Bag på titelbladet dateres Resens kort 102 år for sent. Det er tegnet i 1655. De unge Gyldenløver kaldes på side 5 Gyldenchrone, det rettes dog på side 6. Den første mand, der ansattes til at skyde heste for vogne, der uberettiget kørte på Kongevejen, var Vendelbo, derfra stammer navnet Vindelbrohuset, som han fik anvist bolig i. Side 28 nævnes det, at kronjuvelerne, der i 1807 blev skjult i Sorø kirke, først blev genset af Stemann i 1815, da kronprins Frederik blev kronet. Kronprinsen var uanset kronning blevet konge i 1808, da Christian VII døde af skræk ved spanske troppers indmarch i Danmark. Side 59: Udtaget af Hartvig Frisch's studentikose, for ikke at sige arrogante og dumme brev kunne man godt have undværet, og indtrykket bliver ikke bedre ved at læse hele brevet, som blev trykt i 1950.

Dette er småting, de mange billeder bærer bogen, de er velvalgte og meget instruktive, og det vil formentlig gå mange læsere, som det er gået mig, at man husker mange nu forsvundne træk i bybilledet ved at gense barndommens kendte steder, en mindernes bog, der kan anbefales på det bedste. Bogen er smukt trykt af Sorø Bogtrykkeri.

Red.

»Sorø i Billeder gennem 350 år«

sælges i boghandelen.

PRIS: 145,- kr.

Smukt indbundet, 124 sider.

Skolegang på Sorø Akademi fra 1903 til 1910

Fortsat fra maj-nr.)

Ved H. L. Stubbe Teglbjærg (36)

»Lad være med at tude, Dreng, og sæt Dig ned«, sagde han, og det skete. Saa tog han fat paa Undervisningen og begyndte med at spørge, om der var nogle af os, som kunde regne med Decimalbrøk. Vi var tre, der meldte sig: Just, Aage Hansen og jeg. Brix gav hver af os nogle lette Stykker med at lægge sammen, trække fra, gange og dividere. Hvordan det gik de andre, husker jeg ikke, men jeg klarede mig trods min halvt graadkvalte Tilstand saa fint, at Brix udbød: »Hvad tuder Du for, Dreng, naar Du kan regne med Decimalbrøk?« – og saa tudede jeg igen.

Spanskrør

Det var ikke alene en ny Skoleordning, der indførtes i 1903. Ogsaa paa det mere undervisningsmæssige Omraade skete der i Løbet af de næste Aar en stor Forandring. Foreløbig gik man videre i det gamle Spor, hvor Eleverne hørtes enkeltvis i de Lektier, som blev givet for, endnu ofte uden Forhaandsgennemgang, og der blev givet Karakter for hver enkelt Præstation. Een Gang om Ugen gennemsaa Klasselæreren Elevernes Karakterer, og hver daarlig Karakter belønnedes med et rap af det Spanskrør, som laa i Katederskuffen. Vi blev som det hed »Kontrollerede paa Numsen«. Jeg ser tydeligt Scenen for mig. Ved Katederet, der var højt i sig selv og endda stod paa en Forhøjning med en højbenet Stol bagved og en Skammel til Lærerens Fødder, sad Splejsen med Protokollen foran sig, og saa hørte man: »Naa, lille Aage, Du har ikke kunnet din Geografi. Vil Du komme herop. Hvad er det, lille Alfred? mdl i Regning. Vil du komme herop,« og saa fremdeles. Hver Gang stod en 5-6 Dreng ved siden af Katederet og ventede paa den corporlige Belønning. Saa blev Protokollen lukket, og Spanskrøret kom frem. Splejsen tog de løse Manchetter af og stillede dem fra sig, og saa kunde Eksekutionen begynde. En efter en blev »Synderne« kommanderet frem, og kommandoen lød: »Stramt«, og

naar det var sket ved, at man bøjede sig frem, fortsattes der: »Træk Gardinet op!« hvilket betød, at man løftede Jakken, og saa faldt Slagene, eet eller flere alt efter den formodede Dovenskabs Grad. Man vidste paa Forhaand, hvad der ventede, og sommetider søgte een og anden at gardere sig ved at skyde en Stilebog eller et Atlas ned bag i Bukserne; men det blev altid opdaget. Selv da Aage engang havde fundet paa at stoppe sig ud med sin Søsters Dukkepuder, gik det galt, og han maatte med Skam krybe ind under Katederet, tage Pudsen ud, holde den frem til offentlig beskuelse og derefter modtage sine Slag. Bedre gik det ham heller ikke, da han engang ved det første Slag kom til at slippe en Vind. »Naa! Du betaler nok kontant! Vil Du saa gaa ud og lufte af,« udbød Splejsen, og da Udluftningen var sket, fik han sine Klø.

Een Gang om Måned fik man sin Karakterbog

hvor samtlige Karakterer fra de Gange, man var blevet hørt, stod opført sammen med det beregnede Gennemsnit og eens Nummer i Afdelingen og den Samlede Klasse. Man kunde altså blive Duks eller Fuks, og jeg satte straks meget energisk ind paa at blive Duks, for saa havde Far som nævnt lovet mig et Ur. Det lykkedes ved 3. Sammentælling, og jeg fik Uret. Det kostede 15 kr., for det var kun i Nikkelklasse, men det tjente mig troligt, til jeg i 1917 flottede mig i Wien og købte et nyt – og overlod min yngste Broder Verner det gamle. Han har det vist endnu.

– For yderligere at ægge mig til Daad, lovede Far mig nu, at jeg skulde faa Lov til at lære at spille paa Orgel, naar jeg kom til at staa som Duks i Skoleprogrammet; men det lykkedes først i III g, og jeg ved godt hvorfor. I første Halvdel af Skoleaaret, hvor det var nyt Stof, vi beskæftigede os med, var jeg med med Liv og Sjæl. Splejsen sagde altid: »Du skal passe paa! Du skal passe paa som en Smed«, og dette

Raad fulgte jeg omhyggeligt ved den efterhaanden almindelige Gennemgang af det, der skulde gives for som Lektie, og min Hukommelse var dengang særdeles god. Men naar vi i sidste Halvdel af Skoleaaret bare reperetede, gad jeg aabenbart ikke læse saa meget. Jeg kendte det jo!

8 km hver vej til fods

– Og saa gik Skoleaaret sin jævne Gang. Det blev Efteraar, og det var i 1903 meget Regnfuldt. Utallige Gange blev jeg vaad til Skindet paa Vejen til Skole og igen, naar jeg gik derfra. Det var træls nok, men jeg blev hærdet derigennem og havde, saa vidt jeg husker, ikke een eneste Forsømmelse det første Skoleaar. For sent kom jeg kun én Gang, endda den sidste Skoledag før Eksamen. Jeg var kommet til at følges med *Carl og Aage Geleff*, »*Skovdjevle*ne«, Sønner af Skovfoged Geleff i Lyng, og de var mere vant til Turen og tog det ikke saa nøje med Pligterne. Den dag naaede vi op til Lovsangssalen, netop som Dørene blev lukket, men der var intet at gøre. Det var for sent. – Naa, der skete nu ingen større Skade i den Anledning, men jeg lovede mig selv, at jeg aldrig vilde følges med dem mere til Skole. Fra Skole var det en anden Sag.

– Det var mange drøje Ture, jeg havde det Efteraar, og da man paa det Tidspunkt var begyndt at faa Cykler, mente jeg ogsaa, at jeg maaske kunde faa een; men da jeg bad Fader om det, svarede han. »Det har jeg ikke Raad til, min Dreng; men Du maa komme ud af Skolen i morgen, hvis Du vill!« Det vilde jeg nu absolut ikke, og det vidste han sikkert selv. Jeg travede derfor videre tit i Følge med Sofie Hans Pæsens, og, efterhaanden som det blev Vinter, i buldrende Mørke og med bankende Hjærte. Jeg var ikke fri for at være Mørkeræd, og Vejen igennem Skoven var jeg ikke glad ved. Mest gik jeg lige midt paa den, men naar Solsorten raslede i det tørre Løv under de Graner, som var plantet langs Landevejen for at hindre alt for meget Løv i at blæse ud paa Vejbanen, fór jeg tit sammen i panisk

Skræk, indtil jeg fik mig selv beroliget. Det gjorde heller ikke mit første Skoleaars Gang lettere, at jeg led forfærdeligt af Frost i Tæer og Hæle. Det var en frygtelig pine at faa Fodtøj paa hver Morgen. Jeg havde »Arvet« et Par lange Støvler efter min Klassekammerat Valdemar Madsen, de var blevet for smaa til ham, men de var heller ikke særlig rigelige til mig. Jeg maatte trække i Stropperne og sparke mod Dørtrinnet for at faa dem paa, og det gjorde meget ondt, inden Foden kom ned, og ogsaa, inden jeg kom i Gang med at gaa. Heldigvis var Mor der og trøstede mig, saa godt hun kunde, og naar jeg saa havde faaet min Morgente, og bøgerne var pakket ind i et stykke Voksdug og spændt sammen med en Rem, og Klokken var blevet seks, slukkede Mor Køkkenlampen, tog Tøj paa og mig ved Haanden og fulgte mig op til Smedjen, den første Fjerdedel af Vejen. Det skylder jeg hende Tak for, som for saa meget, meget andet. Alle-rede dengang kunde jeg se, hvor flittig og dygtig hun var. Paa det Tidspunkt *7 Børn og Hus og Have at passe*. Af og til havde vi en ung Pige, men der var egentlig ikke Raad til det, Og mine Søstre var jo ogsaa saa store nu, at de kunde hjælpe til, 13 og 14 Aar.

Min enestående mor

Men det var alligevel Mor, det hvilede paa altsammen. Kl. 5 stod hun op for at lave Morgemad til mig og smøre mine Madpakker, og hun kom aldrig i Seng før ved 11-Tiden om aftenen. Far underviste Vinteren igennem paa Teknisk Skole i Sorø fra Kl. 7-9, og selvom han var en særdeles god Fodgænger og gik Milen paa Timen, saa var han ikke hjemme før Kl. godt 10 til en Taar Aftenkaffe sammen med Mor, der ikke havde haft Tid til at hvile mere end et Kvarters Tid efter Aftensmaden, hvor hun satte sig i Gyngestolen og »slappede af«, som det hedder med et moderne Udtryk. Vi børn sad omkring i Stuen, hver med vort, og uvilkaarligt dæmpede vi Stemmerne, indtil vi saa, at Mor sov. Hun nikkede lidt, før det skete!

saa sagde hun: »Hm« – og øjeblikkelig var hun vaagen igen, parat til at tage fat paa Sytøj og Stoppetøj, Strikkepinde og Strygejern, for at vi altid kunde være rene og pæne. Hun beklagede sig sommetider over, at hun ikke havde lært at sy, før hun blev gift, men hun erhvervede sig gennem Aarene en rent ud fantastisk Dygtighed baade til at reparere, hvad repareres kunde, og til at sy Tøj til os. Den Vinter gik hun igang med at sy min første Uniform af min Faders aflagte Tøj. Det var saa slidt, at hun maatte flikke det sammen af 3 Sæt og endda anvende al sin naturlige Dygtighed til at se, hvad der kunde blive ud af de brugelige Stykker, en Evne, jeg altid har beundret hos hende (og hos min Datter Marie) for at faa en Uniform ud af dem. Knapperne var ogsaa et Problem. De forgyldte Fønisknapper var dyre, og hun havde faaet fat i nogle gamle og temmeligt afslidte. Dem pudsede hun, saa de straaledede, og jeg drog stolt af i min Uniform, der vel ikke var helt comme il faut, men min alligevel og syet af Mor. Saa fin som mange af mine Kammerater var jeg vel ikke, men de var smaa Gentlemen, der aldrig lod nogen høre, at han ikke var helt paa Højde med dem, hvad det ydre angik.

Det morede mig at gaa i Skole, og jeg klarede mig da ogsaa godt. Jeg undgik at blive »kontrolleret paa Numsen«. Jeg fik ganske vist engang et Slet, men det var i Orden, og det var »Splejsen« selv, der gav mig det, fordi jeg havde glemt at slaa Margen i min Stilebog. Jeg husker, jeg engang i en Geografitime fik et »Kindkneb« af »Hubert« og vist ogsaa et Dask i Hovedet med Jähnigens Violinbue, men ellers blev jeg kun een Gang plukket af »Zoffpeter«, og det var endda ganske ufor-skyldt. Det var Duksens Opgave at sørge for, at der blev givet Lektie for, og det havde Just Rahbek og jeg glemt ved en Maanedsomflytning, hvor vi havde skiftet Plads fra Nr. 1 til Nr. 2 og omvendt. Vi havde virkelig glemt det, men Zoffpeter, som af og til led af Podagra og derfor ikke havde den rolige Dømmekraft, en Lærer bør have, mente, at vi havde gjort det med

Vilje, og derfor skulle vi »plukkes«. Vi maatte ned med Hovedet foran hans trinde Mave, hvorefter han bogstavelig rev Haartotter ud af vore syndige Baghoveder. Jeg havde Saar i Nakken længe efter. Og derpaa hørte han os i den Lektie, vi skulle have haft for. Det var om Tulipanen. Men vi klarede det nogenlunde. Just fik g/, og jeg fik g, altsaa nok til lige at klare Frisag ved Splejsens Kontrolleren. Den holdt forresten op med I. M. *Spanskrøret blev afskaffet* og for ikke at lede Lærerne i Fristelse til af gammel Vane at bruge det til andet end Pegepind, blev der anskaffet nogle sådanne af Mahogni – og de blev for det første Sæts Vedkommende alligevel anvendt paa vore Rygstykker og sprang som Glas. Stumperne brugtes som Souvenirs.

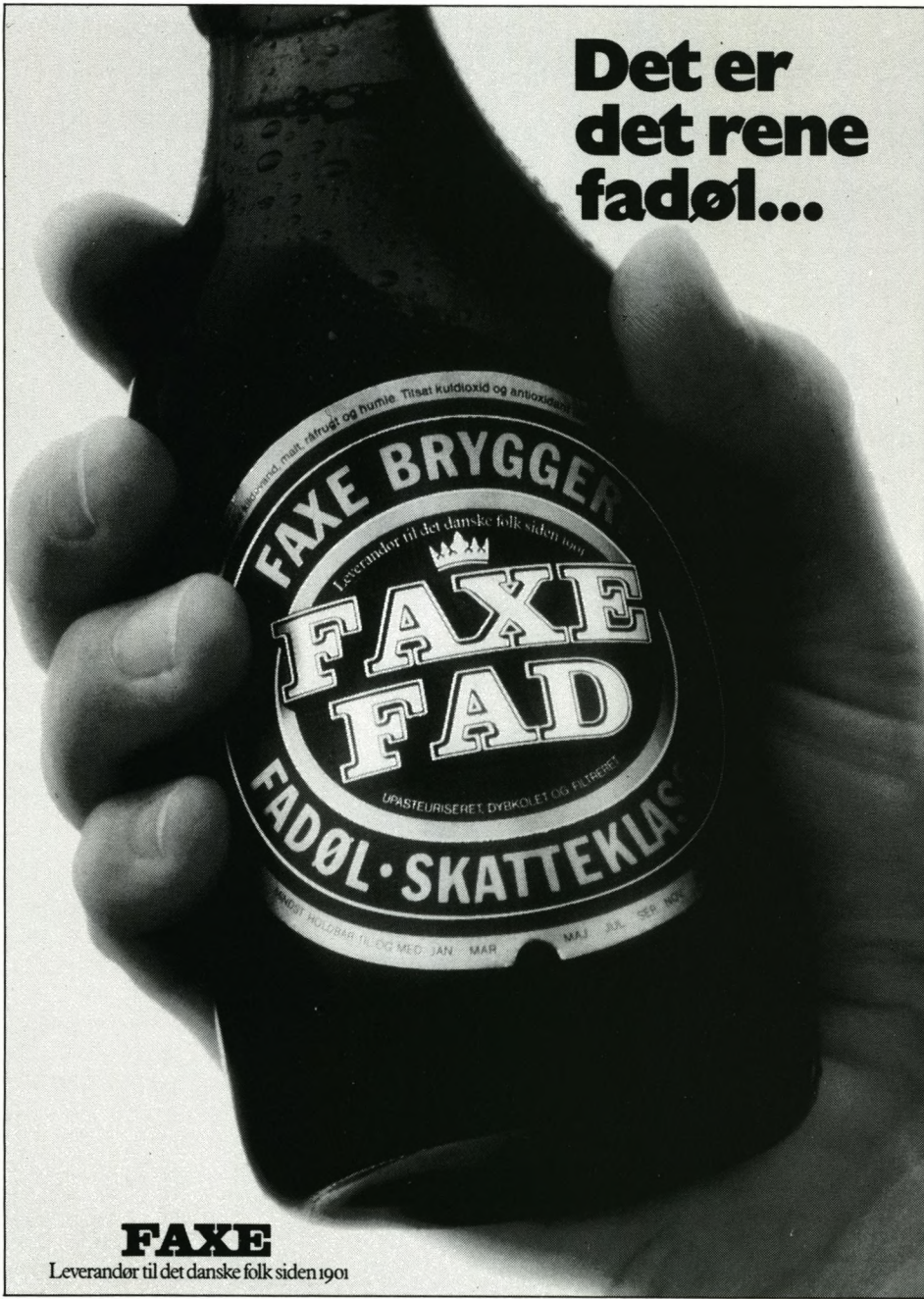
Den megen pryglen var naturligvis et levn fra tidligere Tider

hvor den latinske Skole med Rette var berøgtet for sin Raahed i saa Henseende, idet man gik ud fra, at Klø skulde der til. Læreren var Hører, og Undervisningen i høj Grad baseret paa Udenadslæren med tilhørende Karaktergivning for den enkelte Præstation, og her ansaa man altsaa den corporlige Revselse som en simpel Nødvendighed. Men med Indførelsen af Mellemskolen skete der ogsaa en udtalt Forandring i Undervisningsmetoderne. Man gik over til Klasseundervisning, gik fra Karaktergivning for den enkelte Præstation over til Standpunktskarakterer hvert Fjerdingaar og gav Arbejdet i Skoleaaret Udtryk i Aarskarakterer, som blev medbestemmende for det samlede Eksamensresultat.

(Fortsættes i næste nr.).

**Det er
det rene
fadøl...**

FAXE

Leverandør til det danske folk siden 1901

Dramatiske år under og efter besættelsen

Af Povl Kisbye (R 12).

I fortsættelse af sidste uges passiarhistorie, hvor pensioneret oberstløjtnant Povl Kisbye fortalte om sit 91 årige liv, har han ved en senere samtale uddybet årene under besættelsen, hvor han var til tjeneste som dansk bombeekspert og kontrolør ved de nedstyrkede engelske bombemaskiner og således kom ud for flere makabre oplevelser især i slutningen af krigen, hvor tyskerne ikke overholdt de internationale love vedrørende de nedstyrkede flyveres lig med videre.

I det følgende fortæller Kisbye træk fra de dramatiske år under besættelsen og om oprydningen efter krigen og besættelsens ophør:

I besættelsesåret 1941 blev jeg sammen med syv andre af hærens befalingsmænd beordret på et to måneders sprængningskursus på Artilleriskydeskolen, hvor vi lærte alt vedrørende sprængning af bomber med videre, og i slutningen af kurset fik vi som lærer en tysk officer, som satte os ind i den sidste moderne teknik vedrørende udetonerede sprængstoffer.

Kurset blev vel nærmest afholdt med den bagtanke at have eksperter, der kunne tage sig af glemte eller efterladte sprængstoffer og lignende samt efterladenskaber fra tyske øvelser, som kunne være til fare for civilbefolkningen.

I løbet af efteråret 1943, efter at vi fra Viborg garnision var blevet forvist til Nyborg, blev jeg beordret til tjeneste ved Jydsk Luftværnskommando som bombeekspert, for efter aftale med den øverstbefalende general Lindemann at føre kontrol med, at der blev ryddet ordentligt op, så der ikke lå bomber med videre fra de nedstyrkede engelske bombemaskiner eller nedkastede bomber, som bombemaskinerne kastede under luftkampe over Danmark, når de var på vej for at bombardere de tyske byer.

der var store uroligheder overalt i landet og i forbindelse med, at den danske hær den 29. august blev overfaldet, blev jeg sammen med syv andre århusianere blandt andet borgmesteren og et par professorer taget som gidsel og efter nogle dages forløb ført til Hindsgavl, hvor dele af hærens befalingsmænd og officerer var interneret.

Jeg var imidlertid kun nogle få dage på Hindsgavl, da der fra de danske myndigheder og tyskerne kom besked om, at jeg skulle frigives for at genoptage min beskæftigelse som bombeekspert ved Århus Luftværnskommando.

I første omgang nægtede jeg at lade mig frigive, idet jeg ønskede at dele vilkår med mine kammerater. Mine officerskammerater mente imidlertid, at jeg tjente landet bedst ved, at jeg genoptog min tjeneste i Århus.

Povl Kisbye (R 12)

Uro

I den politisk meget urolige sommer, hvor

Grunden til min frigivelse var nemlig, at man ude i Vestjylland havde været ude for en makaber begivenhed i forbindelse med en nedstyrtet bombemaskine, idet en hund, efter at tyskerne havde forladt nedstyrtningsstedet, kom slæbende med et ben fra en af de dræbte flyvere. Man klagede derfor til myndighederne over den makabre måde, tyskerne havde behandlet den nedstyrtede besætning på.

Da jeg kom derud, viste det sig, at der i et dybt hul sammen med rester af maskinen også lå ligrester samt en flyver, som var helt intakt. Ved hjælp af civilforsvarsfolk fra Herning fik jeg det hele gravet op og samlet, hvorefter tyskerne kom og hentede maskinrester samt liget. Jeg havde imidlertid, inden tyskerne kom, lavet en rapport over nedstyrtningsstedet, maskinrester og den døde pilot. Disse rapporter, som blev lavet ved alle nedstyrtninger, sendte jeg til luftværnet i Århus, som så lod dem gå videre til England via Sverige. Rapporterne var til stor nytte for englænderne, der for eksempel efter krigen kunne lokalisere de forskellige nedstyrtninger og deres besætninger.

I grøft

I nærheden af Dejbjerg oplevede jeg også et tilfælde, hvor tyskerne kun havde taget resterne af maskinen. Da jeg kom op til stedet, fortalte folk i nærheden af nedstyrtningsstedet, at tyskerne ikke havde gidet tage sig af maskinens besætning, som endnu lå i en grøft. Ved nærmere eftersyn viste det sig, at der under et tyndt lag jord lå fire lig, som endnu bar resterne af deres uniform, ligesom de havde penge og andet på sig. Da jeg fra den tyske general Lindemann havde tilladelse til at foretage det videre fornødne ved den slags nedstyrtninger, henvendte jeg mig til sognefogeden og bad om at få de fire lig begravet. Begravelsen blev et tilløbsstykke, idet egnens befolkning i stort tal deltog, så kirken var fyldt med mennesker. Da dette kom Gestapo for øre, kom de og arresterede såvel præsten som sognefogeden, og jeg måtte derfor rette en personlig hen-

vendelse til general Lindemann for at få de to uskyldige mennesker frigivet. Men de opnåede da at få omkring en uge i Gestapos kløer. Det var, så vidt jeg husker, de eneste gange, at tyskerne ikke behandlede de nedstyrtede besætninger på en human og ordentlig måde.

Jeg var også med til oprydningen efter den store eksplosionsulykke i Århus, hvor en hel lægter med ammunition fra et stort ammunitionsskib, som lå udenfor Århus, sprang i luften og raserede store dele af Århus by. Fire danske havnearbejdere, som var med ved losningen, forsvandt fuldstændigt, ligesom ueksploderede granater og miner lå rundt om i byen. Da der skulle ryddes op efter denne katastrofe, sendte den tyske sprængningschef bud efter et særlig kommando, som skulle foretage det farlige arbejde med at rydde og samle sprængstoffet op. Kommandoen bestod af en værre samling invalide og halvtossedede mennesker, som klarede arbejdet uden besværligheder. Det hele blev samlet og sprængt. Jeg var også med ved oprydningen efter englændernes bombardement af universitetet, hvor der blev en masse tyskere dræbt.

Engang, jeg var ude på en tjenstlig opgave, blev min lejlighed i Århus undersøgt af Gestapo, som samtidig stjal nogle af mine kort samt nogle cigaretter. Da jeg havde rent mel i posen, henvendte jeg mig til Gestapo og bad om en forklaring på, hvorfor de havde gennemført min lejlighed og stjålet nogle af mine ting. Med hensyn til kortene sagde de, at de nu skulle undersøges, da der var flere steder på dem, hvor jeg havde noteret et F. Jeg kunne så berolige dem med, at F-et stod, hvor der var godt fiskevand, og at der ikke var noget hemmeligt ved det. Kortene fik jeg igen, men cigaretterne hørte jeg aldrig noget om. Ved denne lejlighed traf jeg sammen med politikommissær Ansgaard, som var der i en eller anden anledning, og så vidt jeg husker, beholdt de ham.

Minerne

Efter krigen var jeg så med til at sprænge

de tyske miner og al den ammunition, som tyskerne havde liggende ved vestkysten. Det var et farligt stykke arbejde, men vi, der havde med det at gøre, var vist ikke særlig forsigtige, for det blev jo efterhånden en vane, men jeg slap da godt fra det. Det gik kun galt en gang, og det var fordi, der var en anden slags sprængstof mellem det gængse trotyl. Det var noget, der hed purtrit, og det gjorde, at der sprang en granat i utide, hvorved en af hjælperne fik slået et øje ud, og jeg fik senerne i højre hånd skåret over. Men lægerne på Herning sygehus fik min hånd repareret så fint, at det i dag slet ikke kan ses. Jeg begik imidlertid den fejl, at jeg ikke brugte høreværn, og derfor kniber det i dag med hørelsen.

Lad mig så slutte med at fortælle, at jeg fik 14 kroner om dagen i faretillæg, men selvfølgelig kun for de dage, hvor vi lavede sprængning. Så det er ikke ved at betale faretillæg, at landet i dag har en dårlig økonomi, sluttede Kisbye sin fortælling om at være bombeekspert under og efter anden verdenskrig.

Vejen Andersen.

Brev fra »Krudtpeter«

Hellig Tre Konger, 1988.

Kære Carsten:

Så er det året, hvor vi tre ynglinge, du, Stoffer og min ringhed træder ind i de »voksnes« rækker, og jeg ønsker dig tillykke med fødselsdagen, som jeg håber, du vil kunne fejre i bedste velgående. Jeg tror, du er ved godt helbred, idet jeg ser, at du er en ret hyppig deltager i Soranerfrokosterne (hvor jeg kun kommer én gang hvert niende år, '67, '76, '85, så hvis alt går vel, kan jeg vel også deltage i 1994?).

Jeg vil også ønske dig og familien godt nytår med bedre vejr end det skrækelige vejr, I har haft det meste af 1987.

Her har vi ikke så store svingninger i klimaet, som regel tørtid april-september, regn oktober-marts, selvom der kan være stor forskel i regnmængden fra år til år, således havde vi en slem tørke for ti år si-

den, så vi virkelig lærte at spare på vandet. Også i år ser det ud til at blive en tør vinter, men nu har vi i over en måned haft en masse regn, dog med solskinsdage ind imellem.

Det er nu 3 1/2 år siden, jeg »gik af«, og siden da har jeg gået til timer på Dominican College her i San Rafael. Rosa har gået der i ca. 20 år til timer i litteratur (Shakespeare, Great Works of Greece, Great Works af Rome etc.), Historie, kunsthistorie, selv Det gl. Testamente, givet af en jødisk Rabbi, på et katolsk college!

Jeg læste i et år Chaucer (Cantebury Tales, etc.), så Dantes Guddommelige Komedie, begyndte så det tredje år på Great Works of Greece, kom igennem Iliaden, begyndte på de tre store tragedieforfattere, da vor elskede lærerinde, Sister Nicholas, pludselig døde af et hjerteslag. Hun var meget lærd og en enestående person, som vi begge savner (Rosa har haft hende i mange forskellige ting og betragtede hende som en nær veninde). En anden søster overtog klasserne, men underviser på en måde, der ikke passer mig, bl.a. kniber det gevaldigt med hørelsen.

Oh hvad tror du, gamle lumregærker, at jeg begyndte på? Undertegnede syrebisse har nu i et år læst græsk, i enetimer hos Sister Richard, som nok er retired, men som elsker at undervise og er en glimrende pædagog. Jeg er nu kommet igennem lærebogen med dens grammatik og syntaks, som jo ikke er til at kimse ad, og det er mig en stor tilfredsstillelse, at jeg kan sige:

Ἢ μῆτῆρ μόνους πέντε οδόντας ἐν τῆ κεφαλῆ εἰχῆν, τούτον δὲ ἡο μέσος χρυσούς ἐν.

Det kan jeg vist få meget nytte af!

Her i foråret skal jeg læse Xenophon's Anábasis, om Cyrus den Yngres felttog mod broderen Ataxerxes i 401 B.C., og navnlig de græske lejetroppers begivenhedsrige vandrings hjem (»The March of the Ten Thousand«), efter at Cyrus var blevet dræbt af broderen. Jeg er begyndt at kigge i bogen her i julen, det er meget interessant.

imod, lyttet og forsøgt at forstå hinanden
Med de venligste hilsener til dig, familie
og venner.

Din hengivne

Krudtpeter.

P. S.

Til yngre læses orientering skal meddeles, at »Krudtpeter« er det soranske tilnavn for *Axel Müller*, S.m. 1930 (civilingeniør, overingeniør 1958 – i Cahill Construction Co., San Francisco, California, USA), hvis far er den berømte lektor ved Sorø Akademi, kaptajn *O. B. Müller* (selv soraner S.m. 1892) også kaldet *Fatter*.

Carsten = fhv. dommer *Carsten Jepsen*, S.k. 1930, og *Stoffer* = *Jens Christian Christoffersen* (S 30), professor, overkirurg på Bispebjerg Hospital.

Af tekniske grunde har det været nødvendigt at omsætte det græske citat med latinske bogstaver ... om forladdelse!

Rantzau.

(Rektors dimiss.tale fortsat).

og et vanskeligt emne. Det kræver mod at glemme sig selv og at opgive at beskærme sig selv i en sådan situation. Det samme mod og den samme given sig selv har jeg set til de bedste af morgensamlingerne, til forårskoncerten, i temaugen, eller når I spillede skolekomedie, eller afholdt sidsteskoledagsarrangement, hvor I solidarisk og venligt tog gas på hinanden og jeres lærere.

Og lad mig i den forbindelse takke for den ansvars- og fællesfølelse, der blev demonstreret på 3-g'ernes sidste skoledag, hvor I efterlod en skole, der nærmest var som blæst. Det var rekord i social holdning.

Jo, I er som ungdomsgruppe bedre end det generelle rygte, og I har udnyttet jeres tid på skolen, mens I havde den.

I er veludrustede til at forlade skolen og gå ud i det såkaldte virkelige liv, der har så hårdt brug for sådan nogen som jer. For I har også fået en god UDDANNELSE. Fagene er på den ene side STUDIE-

FORBEREDENDE og giver et solidt grundlag for megen praktisk adfærd, og på den anden side ALMENDANNENDE og giver jer et godt grundlag for at analysere og forstå den verden, vi lever i. Gymnasieskolen er den uddannelsesinstitution i ungdomsuddannelsen, der mest konsekvent spørger ikke bare HVORDAN, men også HVORFOR. Gennem beskæftigelse med fag, hvor formuleringer som »kreativitet«, »personlig stillingtagen« og »kritisk holdning« går igen i de faglige bestemmelser, har I fået større muligheder end mange af jeres jævnaldrende for at udvikle jeres identitet. I vil bedre kunne klare de krav, som det moderne samfund stiller til den enkelte om præcision i arbejdet, personlig holdning, psykisk bevægelighed, fantasi og indlevelsesevne.

Jeg tror, at I har forståelse for, at vi – som K. E. Løgstrup har sagt (citat):

»Med vores holdning til hinanden er vi med til at give hinandens verden dens skikkelse, hvilken vidde og farve den andens verden får, er jeg medansvarlig for. Jeg er med til at gøre den andens verden vid eller snæver, tryk eller truende, lys eller mørk, mangfoldig eller kedelig«.

Jeg ved, I forstår det, men tænk også på det i den fremtid, jeg ønsker jer held og lykke med.

Tillykke med jeres eksamen, kære venner.

Ha' det godt og lev vel.

Erling Kristensen.

Kontingentrestanter

fra 1986, som ikke har betalt inden 31. juli, beklager vi nu at måtte slette.

Restanter fra 87 vil modtage endnu et giroindbetalingskort som en påmindelse.

Finn Harlang.

Frokosten den 2. juni

Harlang præsiderede og motiverede et lavmælt ja, nærmest hviskende »skolen leve«, og kammertonen således anslået undlod vi at synge. Præsentationsrunden fandt vi unødvendig, da vi kun sad syv for bordenden: Nestor, æresmedlem *Dan Fink '27*, *Jørgen Tholl '33*, *Paul Rantzau '37*, *Finn Harlang '45*, *Peer Brandt '46*, *Niels-Erik Pedersen '66* samt den yndige rosin udi pølse-enden *Karin Rasmussen '71*. Vor næstformand *Thyge Winther-Jensen '54* var i sidste øjeblik blevet forhindret i at nå rettidigt frem, men han indfandt sig til nachspielet og skrev sit navn i protokollen med egenhændig bemærkning: post cenam.

Peer Brandt var taget fra hjemstavn New Zealand til Danmark blandt andet for at komme til Soraner-frokost, det synes alle var både ret og rimeligt. *Dan* fortalte os om indtryk fra sine vidtstrakte rejser i Sovjetunionen – erfaren mand er vel værd at lytte til! *Thyge*, *Tholl*, *Karin* og referenten fortsatte samtalen under nachspielet. På gensyn i den lille have i Pile Allé.

Rantzau.

Kostbar gave til Sorø Akademis Skole

Finn Videre (S 23), organist, mag. art. i musikvidenskab og orgellærer ved Det kgl. Musikkonservatorium og tildelt en lang række hæderspriser, døde i marts 1987 og har efterladt sit flygel til Skolen, hvor det bruges i musiklokalet i Avlsgården, formidlet af hans søster lektor Lili Videre (S 23).

Soranske dødsfald

EDITH E. HØYER f. CHRISTENSEN (S 34)

23. juni 1915 – 5. april 1988

JOHANNES RAUNSØE GOMMESEN (S 16)

21. november 1897 – 30. april 1988

KAJ BECK LYNGVANG (R 40)

16. oktober 1923 – juni 1988

OLAF KROG-MEYER (S 18)

24. februar 1900 – maj 1988

P.S.

JULI- og AUGUSTFROKOSTERNE afholdes udi Hansens gamle Familiehavn, Pileallé 10-12, 2000 Frederiksberg, hvor vi forventer en stor invasion af de yngste årgange – kom nu og foryng os ældre! Og til årets nybagte gammelsoranere blot dette: Kom til soranerfrokost, det er et studium værd! Og husk: I er ikke »tvangsindlagt« til et dyrt traktement! – På gensyn!

P.R.

MEDLEMSKONTINGENTET

er af generalforsamlingen fastsat til kr. 90,- i 1988. For medlemmer fra og med årgang 1981 samt for medlemmer, der er fyldt 67 år, dog kun kr. 55,-. Medlemmer, som aftjener deres værnepligt, er kontingentfri et år, når meddelelse herom gives til:

Soransk Samfunds kasserer:

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30
1302 København K.
Telefon 01 13 86 66
Postgiro 4 00 17 10

Kontingent m.v.

SOR-data
Soransk Samfund
Dr. Tværgade 30
1302 København K.
Kontingent:
giro 3 27 13 07

OBS – Årgang 87 er kontingentfri.

**Adresseændring skal i Skandinavi-
en ske til det lokale postkontor
(udenfor Skandinavien direkte til
kassereren).**

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig
Kongebrovej 28
4180 Sorø
03 63 08 57 (bedst 18-19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30, 1302 Kbh. K.
01 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri APS

Alleen 9, 4180 Sorø
03 63 05 75

ISSN 0903-1340

Adressendringer og re-
klamationer rettes i Skan-
dinavien til det lokale
postkontor.

J RØDGAARD HANSEN

KYSTVEJEN 34
4400 KALUNDBORG

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK

Hovedvej 4
(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG

Slagelsevej 162
(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.

Autogården
(03) * 41 11 22

LYNGE & SØN A/S

INTERNATIONALT ANTIKVARIAT

SILKEGADE 11 - DK
1103 KØBENHAVN K.
TELEFON (01) 15 53 35

Sorø Akademis
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med

Pindstrup Mosebrug A/s

Pindstrup

8580 Ryomgård

Telefon (06) 39 61 00

SAAB
DACIA

Salg - Service

Aut. -forhandler
NIELS THIELE

Automobiler

STENLØSE

Tlf. (02) 17 00 72